

2009

35 anys de literatura catalana

L'any que els editors van odiar Stieg Larsson

Lluís Llorc

Els editors del títol podrien ser tots menys els de Columna i Destino, que són les dues editorials que van publicar en català i castellà, respectivament, la trilogia del suec Stieg Larsson. De fet, totes dues editorials formen part del Grup 62 que, continuant amb el joc de nines russes, són propietat del Grup Planeta. Si fem números, ja són uns quants menys a odiar, per enveja, no per cap més motiu, l'èxit abassegador que van tenir aquell Sant Jordi els dos primers títols de la trilogia formada per *Els homes que no estimaven les dones*, *La noia que somiava un llumí* i *un bidó de gasolina* i *La reina als palaus dels corrents d'aire*.

Continuant amb el tema dels números, el tsunami de la crisi econòmica iniciat el 2008 als Estats Units ja envaïa Catalunya, si bé no encara amb gaire violència. Tot i això, aquell Sant Jordi es van sumar unes vendes al voltant dels 20 milions d'euros, xifra que va ser un 7,5 per cent de la facturació anual de llibres.

Tot i la superioritat insultant de les dues novel·les de Larsson, que van ser els títols més comprats en català i en castellà, altres autors i obres van treure bona nota, tot i que a una considerable distància. Per exemple Patrícia Gabancho amb la seva ficció política *Crònica de la independència*, el premi Pla de Gaspar Hernández amb la novel·la zen *El silenci* o Javier Cercas i la seva recreació del 23-F, *Anatomia d'un instant*.

Si Larsson hagués vigilat una mica la seva salut i, per tant, hagués publicat els set llibres previstos, potser continuaria sent un autor tan odiat pels editors com estimat pels lectors. Però això no ho sabrem mai.

Olor de Colònia
Sílvia Alcàntara
Edicions de 1984

JUANMA RAMOS

Olor de Colònia de Sílvia Alcàntara

Poques vegades passa, això d'arribar i moldre, de fer el cim de l'èxit amb la primera novel·la. Però passa i no sempre pels mateixos motius. De fet, els motius exactes són desconeguts, com la fórmula de la Coca-Cola. Ens hi podem aproximar, però mai tindrem la resposta irrefutable. Casos com ara els de Carlos Ruiz Zafón amb *L'ombra del vent*, Martí Gironell amb *El pont dels jueus*, Albert Sánchez Piñol amb *La pell freda*, Idefonso Falcones amb *L'església del mar*, Najat El Hachmi amb *L'últim patriarca*...

La llista també compta amb Sílvia Alcàntara, que té mèrits afegits, com ara que ha publicat fa poc una segona novel·la, *La casa cantonera* (Edicions de 1984) i potser és encara millor que *Olor de Colònia* i, en tot cas, no es pot considerar de cap manera una *Olor de Colònia 2*. A més, haver-se estrenat com ho va fer, quan tenia 65 anys, amb fermesa i convicció, no està a l'abast de qualsevol. Sílvia Alcàntara reparteix el temps a atendre les seves tres nètes, escriure noves obres i impartir classes

d'escriptura a l'Ateneu Terrassenc. Li queda corda per temps, i ens n'alegrem.

Olor de Colònia, ha estat un èxit de vendes progressiu, però constant, i va rebre guardons com ara el Qwerty de BTV, el Joaquim Amat-Piniella i el Regió7 de Cultura. També va ser finalista del premi Llibreter de narrativa.

La novel·la recrea la vida d'Alcàntara en una colònia tèxtil de la dècada del 1950. Una ficció, però que ens parla d'un ambient viscut. Està explicada d'una manera lineal i se'ns amaguen alguns secrets amb mestria, de manera que es manté la tensió al llarg de totes les pàgines. L'autora ens trasllada a un univers tancat. Ens situa en una atmosfera asfixiant amb uns personatges grisos que no poden decidir sobre el seu futur, tenallats per un present opressiu. Als amos de la fàbrica se'ls havia de demanar permís per a tot, perquè es comportaven com si fossin Déu. La colònia era una petita societat jerarquitzada, un mirall de la societat espanyola de l'època, plena de por i patiments.

“La primera obra ho va representar tot: ser llegida, ser reconeguda, ser escoltada”

Què va representar aquesta novel·la en la seva carrera?

En el meu cas, com que va ser la primera ho va representar tot: ser reconeguda, ser llegida, ser escoltada. Tot això als 65 anys. Va ser molt i molt important.

Quin paper juga en el conjunt de la seva obra?

En la meua obra, tot i que no és gaire extensa, representa un inici fantàstic molt difícil de superar.

La reconeix com la seva obra més reeixida?

Aquí tocaria dir allò que ja s'ha dit tant: que totes les obres són com filles meves i que me les estimo a totes igual. I una mica és veritat.

Dos anys després d'aquest debut, la novel·la sobre una colònia tèxtil continua venent-se i ja frega els 50.000 exemplars

TRIA DE REFERENTS

La felicitat dels dies tristos (Empúries) Pere Antoni Pons

■ Mallorquí de Campanet (1980), Pere Antoni Pons, filòleg de formació, periodista de professió i poeta i novel·lista de vocació, va guanyar el Documenta amb aquest novel·la, la seva primera. Una història iniciàtica i romàntica, en què ens mostra les tribulacions d'un jove mallorquí a Barcelona. Fa poc ha presentat, també a Empúries: *Tots els dimonis són aquí*, un canvi radical de registre.

Els jugadors de whist (Empúries) Vicenç Pagès

■ *Els jugadors de whist* és una de les novel·les catalanes més sorprenents dels últims anys, amb un bon gruix de personatges, referències pop i fragments ben definits. El protagonista és Jordi, instal·lat en una crisi d'identitat permanent, que volia ser artista però fa de fotògraf de casaments. Busca una sortida al seu estancament, però no s'adona que les coses encara poden anar molt pitjor.

Crònica de la independència (L'arquer) Patrícia Gabancho

■ La periodista i assagista Patrícia Gabancho, que acaba de publicar també a Pòrtic *A la intempèrie. Una memòria cruel de la Transició catalana (1976-1978)*, va donar la campanada amb aquest magnífic llibre de política ficció. El 2037, un científic català que viu al Canadà rep l'encàrrec d'escriure un balanç sobre Catalunya per commemorar els trenta anys de la seva independència.

Londres nevat (Amsterdam) Jordi Llavina

■ Crític literari, presentador de ràdio i televisió, narrador i poeta, Jordi Llavina (Gelida, 1968) ha anat perfeccionant la qualitat dels seus relats després d'obres com ara *La mà tallada* (1999), *Ningú ha escombrat les fulles* (2009) o la novel·la *Nitrat de Chile* (premi Pla del 2001). A *Londres nevat* mostra un cop més el seu gust pel detallisme, l'intimisme, el ritme alentit i l'ús elaborat del llenguatge.